

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

«Danica» izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četrť leta 1 gl. 20 kr.
V tiskarni sprejemana za celo leto 3 gl. 60 kr., za $\frac{1}{2}$ leta 1 gl. 80 kr., za $\frac{1}{4}$ leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj Li.

V Ljubljani, 2. decembra 1898

List 48.

Franc Jožef I., cesar avstrijski.

Nadškofje in škofje avstrijski

vernikom svojih škofij

mir, srečo in blagoslov v Jezusu Kristusu Gospodu našem.

Preljubi v Gospodu!

Upali smo, da bomo letos z vami vred obhajali velik in vesel praznik. Pripravljali smo se že, da bi vas povabili k dostojnemu praznovanju tega praznika. Pred petdesetimi leti namreč, dne 2. decembra 1848 se je vršil v knezonadškofovskem gradu v Olomucu zelo pomenljiv dogodek, ki je prinesel avstrijskemu cesarstvu obilo blagoslova. Cesar Ferdinand je odložil krono in žezlo, in prestolonaslednik, nadvojvoda Franc Karol, je odstopil svoje pravice najstarejšemu sinu, kateri je tisti dan prevzel častiti habsburški prestol kot Franc Jožef I.

Resni, nevarni dnevi so bili tedaj, ko je mladostni vladar prijel za državno žezlo. Temelji cesarstva so se majali. Politične strasti, katere so vzbudili hujskači, so vrele povsodi. Vsled žalostnih dogodkov, ki so potrli duhove, je izginjalo upanje na mirne čase, in delo za velike naloge naše države je zastalo.

V teh viharnih časih je poklicala božja previdnost našega vzvišenega vladarja na nevarnostipolni prestol. S krepko roko je prijel mladostni vladar žezlo, poln zaupanja v Boga in napolnjen z živo vero v prihodnost avstrijsko. To zaupanje je izrazil takoj ob nastopu v svojem manifestu, kjer izjavlja trdno voljo, „da naj na podlagi prave prostosti, na temelju enakopravnosti vseh narodov države in enakosti vseh državljanov pred zakonom in udeleževanja ljudskih zastopnikov pri zakonodajstvu na novo vstane domovina mogočna ko nekdanj, pa s pomlajeno silo, kot neomajna stavba v viharnih časih, kot prostorna hiša za sinove raznih narodov, katere oklepa pod žezlom Naših očetov že stoletja bratovska vez“.

Petdeset let je minilo od tedaj. Tega pol stoletja je prineslo starodavnemu cesarstvu silovite dogodke, hude osodepolne vojske, daleč segajoče politične spremembe, pa mu je tudi naložilo marsikako bridko žrtev.

Toda vsi ti dogodki, vsi ti notranji in zunanji boji, vsi prevrati in skušnje, vsi uspehi in vse radosti, so utrjevale vez, s katero je božja previdnost 2. decembra 1848 sklenila cesarja Franca Jožefa I. in njegove narode in jo storile nerazvezljivo. Če so zvesti avstrijski narodi mlademu cesarju izražali isti dan glasno svoje veselje, koliko več vzroka imajo po preteklih

petdesetih vladarskih letih vzvišenemu vladarju najspoštljivejše odkriti čustva najiskrenejše zahvale za neutrudno delo in skrb, katero je imel za blaginjo svojih narodov v teh petdesetih letih, za zares očetovsko ljubezen, katero je skazoval zvesto-udano pol stoletja državi in narodom.

In res so si že letos avstrijski narodi tekmovali prizadevali, da bi izrazili hvaležno ljubezen z raznimi prireditvami, posebno pa, — kar je po cesarjevi volji — z mnogimi ustanovami za dobrodelne in koristne namene. Mi pa bi nikakor ne zadostili pravičnim nadam, katere je gojil vzvišeni vladar v tem jubilejnem letu, ko bi se ne spominjali, kakor on sam, da „vsak dober dar, in vsako popolno darilo je od zgoraj“ in da „zastonj čuje varuh, ako Gospod ne varuje mesta“.

Zatorej, preljubi v Gospodu, smo vas nameravali poklicati v svetišča Gospodova, da tukaj z nami zahvalite Gospoda Boga, ker je tako vidno čuval tako drago življenje, da ga z nami zahvalite za vse dobro, kar je storil po cesarskem slavljenju svojim narodom in da priporočite z nami vred njegovo nadaljno srečo in blaginjo vzvišene cesarske hiše varstvu Vsemogočnega. Da, letošnje slavlje zahteva vzvišeno cerkveno slovesnost, in zato ne smemo štediti z najvišjimi in najbolj vzvišenimi izrazi veselja, ljubezni in zahvale. Saj se je vzvišeni slavljenec v preteklih petdesetih letih vedno obračal h Gospodu Bogu. Bogu je pred vsem vselej čast skazoval in pri njem je iskal tolikrat sveta, ko se je moral odločiti v težavnih vprašanjih, zadevajočih pravo srečo narodov. „V čast si štejem“, tako javno priznava, „da v dejanju izpovedujem vero in upanje v tistega, po katerem vladajo kralji“. Kakor je torej visoki slavljenec sam v ponižni veri in v polnem zaupanju luči in moči pričakoval in prosil od očeta svetlobe, tako moramo tudi mi na dan njegovega slavlja hiteti k nebeškemu kralju na naših altarjih in ga prositi, da našega cesarja pokrepča, njegovo srce razveseli in mu podeli veselje, že tu na zemlji uživati sadove in plačilo petdesetletnega truda, posvečenega časti božji in blaginji narodov. Če smo se torej namenili, da bi z vami praznovali visoko slavlje tudi z zahvalnimi in prošnjimi molitvami, smo se spominjali naredbe Gospoda Boga, ki vелеva v III. Mojzesovih bukvah: „Posvečuj petdeseto leto“.

To je bil naš namen, in tako smo upali z vami vred s cerkveno slovesnostjo proslaviti ta redki praznik.

Pa oh, grozen dogodek je posegel vmes in uničil vse naše veselje. Roka brezbožnega morilca

je končala življenje zvesti družici vzvišenega slavljenca, naši ljubljeni cesarici Elizabeti, in ta smrtni sunek je prodrl tudi globoko v srce našega cesarja. Kako bi mogli praznovati vesele slovesnosti, ko upiramo žalopolne poglede na rakev, kamor smo vpravkar položili truplo ljubljene matere? Kako bi mogli upati razveseliti srce vzvišenega slavljenca, kateremu krvavi rana, ki mu jo je zadala morivčeva roka dne 10. septembra? Ne, preljubi v Gospodu, ne vašega ne svojega srca ne moremo siliti in vabiti k veselju, kjer je vse napolnjeno strahu in žalosti.

In vendar, najsi se mora veselje umakniti žalosti in obmolkniti, ima življenje več pravic nego smrt, pravic, katerih ne more razveljaviti niti smrtni strah. Tudi njegovo Veličanstvo, naš najmilostljivejši cesar, ni pozabil sredi žalobnih dogodkov v svoji družini dolžnostij, ki mu jih naklada skrb za državno blaginjo. Tudi mi nočemo zatorej radi žalostnih dogodkov in bridke izgube prezreti popolnoma spominov na 2. december in opominov, ki jih nam podaja ta imenitni dogodek posebno za naše čase.

Sv. apostol Pavel opominja, „da naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočanja in zahvaljenja za vse ljudi, za kralje in vse oblastnike, da bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti.“ Mi smo pokorni temu opominu; ne le čuvstvo ljubezni in zahvale nas priganja, da vselej v svoje molitve vklepamo vzvišenega vladarja, ampak veva nam to tudi cerkvena naredba in pobožna navada. Hvaležno priznavamo zvestobo in skrb za sveto vero, katero je naš cesar, kakor njegovi predniki vselej kazal v dejanju, in zato nam ukazuje sv. cerkev, da imenujemo njegovo ime v prošnjah v kanonu pri sv. maši, veliki petek, pri posvečevanju velikonočne sveče, v litaniyah vseh svetnikov, ob slovesnih procesijah prošnje dni, v molitvah slovesne maše in pri popoldanski službi božji. Sveta cerkev hoče s tem opomniti vse, ki časte v našem cesarju svojega vladarja, da on ne skrbi le za časno blaginjo, ampak tudi za večno srečo svojih narodov, kakor se sam izraža v onih zlatih besedah: „Moja želja je, da bi uživali meni izročeni narodi časne dobrote, a vendar ne izgubili večnih“. Naš vzvišeni cesar je izrekel ob vsaki priliki javno in glasno, kako visoko ceni versko mišljenje in zvestobo do sv. cerkve pri svojih narodih in kako bridko obžaluje, ako peša ali celo gineva udanost do vere in cerkve. Kajti to je bilo vedno njegovo trdno prepričanje, da je strah božji, da je živa vera v Boga kot najvišjega zapovednika, najmodrejšega postavodajavca in najpravičnejšega povračnika, te-

melj zakonitemu redu v državah, podlaga narodni sreči. In zares „srečno ljudstvo“, kliče psalmist, „katerega Bog je Gospod“. Srečni narodi, ki hodijo v luči vere in katerim so božje zapovedi vodilo javnemu življenju in osebnemu delovanju! Kjer priznavajo božje najvišje veličanstvo, ne drzne se nihče dotekniti se krone, katero nosi božji zastopnik: ker vladarsko moč in oblast je prejel od Boga.

Dokler narodi verujejo v večnega povračnika in pravičnega sodnika, vlada med njimi mir in zaupanje, strasti se brzda in nizko samoljubje in krivično zatiranje jim ne ruši in ne strupi medsebojnih razmer. Iztrgajte pa to vero narodu iz srca in vzbudili boste boj vseh proti vsem, razrušili boste človeško družbo in narodu uničili srečo.

Ali nismo prav v tem jubilejskem letu skusili to tako strahovito in bridko?

(Dalje prihodnjič.)

Marija — naša pomočnica!

(Pridiga v Marijinem Celju dne 12. avgusta 1894.)

(Konec.)

Ni sile in potrebe, v kateri nebeška Devica še ne bi bila pokazala svoje čudodelne pomoči. Ah, koliko sovražnikov je že premagala in k spokornosti nagnila? Koliko lačnih je že nasitila s tem, da njim je naprosila dobro letino, zdaten zaslužek, hitro pomoč? Koliko nesreč je že odvrnila? Koliko smrtnih nevarnosti odvrnila, koliko solz posušila, koliko bolezni ozdravila, koliko src potolažila?

Največjo ljubezen pa je vedno skazovala ubogim grešnikom. V knjigah večnega življenja so zapisana imena vseh nesrečnih, a po njej rešenih in na pravo pot pripeljanih mož in žen. Na tisoče in milijone je njih število. Ali ne poznamo sv. Avgušтина, ki je po Marijini priprošnji bil od svoje matere rešen? Ali ne poznamo trdovratnega in pregrešnega juda E. Ratisbona, ki je 11. svečana l. 1841. pred Marijino podobo v Rimu v trenutku bil čudoma spreobrnjen. Ali ne vemo, da se je na Dunaju na Marijino priprošnjo v tem veku spreobrn timer židovski zdravnik dr. Emanuel Veith, ter je postal iz posvetnega in lahkoživega zdravnika pobožen in vnet duhovnik?

Marija pomaga vsem, ki se njej priporočijo. Nikoli še ni bilo slišati, da bi bil kdo zapuščen, ki je v njeno varstvo pribežal.

O, ni nas zastonj sv. Cerkev učila roke sklepati ter jih dvigati k Mariji, poleg tega pa

prav zaupljivo moliti: „Češčena si, kraljica, mati milosti, življenje, sladkost in upanje naše, bodi češčena!“

Da, ti si naše življenje, ti naše upanje, ti si naša sladkost, ti, o Marija!

Pač po pravici je zapovedala sveta Cerkev po svojem velikem papežu Piju VII. praznovati 24. majnika poseben sopraznik, imenovan: Marija pomočnica“.

Ne moliš zastonj, o otrok Marijin, prelepe molitve Marijine: „Pod tvojo pomoč pribežimo, o sv. božja porodnica, na zavrzi naših prošenj v naših potrebah, temveč reši nas vselej vseh nevarnosti!“

Reši nas, o Marija! Vslíši besede, ktere je o tvoji dobrotljivosti izgovoril tvoj vneti in pobožni sv. Bernard, rekoč: „Marija uslíši vsakega, vsakemu skaže vsmiljenje, z neskončno milostjo priteče vsakomur na pomoč v njegovi sili“.

Ne zabi, o mati, da si ti sama v sv. pismu dala obljubo: „Pri meni je vse upanje, za življenje in čednost“.

Poslušaj nas toraj, čuj nas, o Marija! Mi vsi smo prihiteli od daleč, da bi si pri tebi izprosili pomoči v telesnem in dušnem življenju. Kakor ubogi otroci iščemo pri tebi materne ljubezni, materne milosti, katere prva dolžnost in lastnost je: pomagati.

Naše zaupanje na tebe je tem večje, ker smo že toliko pomoči od tebe prejeli. Za nje se ti iz globočin otročje vdanih src zahvalimo. Toda, mi dobro vemo in čutimo vsaki dan, celo vsaki trenutek, da smo še vedno v velikih nevarnostih. Naše življenje je vihar na vožnja po šumečih morskikh valovih. Ako nam nikdo ne pomaga, smo zgubljeni.

Kdo pa pomaga otroku najraje, najprej in najbolj gotovo? Kdo drugi, kakor mati?

In kdo bo nam pomagal, kakor ti, o mati nebeška! Tvoji otroci, uboge, zapuščene reve, smo pomoči silno potrebni. A, kakor gotovo je naše ubožstvo, tako gotovo je tvoje vsmiljenje. Ti nam ne samo moreš, temveč ti nam tudi hočeš pomagati, to je prepričanje vsega sveta, to je upanje tvojih romarjev, to je zvezda, ki nam jasno sije in sveti v temi zemeljskega potovanja.

Glej romarje, ki tu pred teboj klečijo! Glej, kako k tebi roke dvigujejo, glej njih solze, ki tečejo iz ljubezni do tebe! A glej še bolj globoko: glej v njih srca! Tam najdeš tisoč želj in gorečih prošenj. Vse so na tebe obrnjene, vse kipijo k tebi.

Uslíši jih, o Marija! Izprosi nam ljubo zdravje, odvrni od nas telesno zlo! Blagoslovi župnije naše premile škofije, da bomo z našimi rojaki živeli v ljubem miru in zadovoljnosti! Potrosi pot našega življenja s cveticami prave, blagrovane sreče! Odvrni od nas šibo časnih in večnih nezgod!

Prosi tudi za vse, kateri so se nam v molitev priporočili in kateri bi sedaj neizmerno radi tukaj pred tvojo čudodelno podobo klečali. Izpolni njih želje!

Pred vsem pa varuj naše duše vsega hudega! Varuj nas greha! Spreobrne grešnike in sprosi jim milost prave pokore!

O da bi bili mi vsi čednostna, popolna družina, ktere ljubeznjivi oče je Bog, a predobrotljiva mati ti, o Marija!

Posebno pa nam hiti na pomoč takrat, ko bomo nje najbolj potrebni, na smrtno uro! Takrat, o mati, glej, da se ne izgubi nobeden od tvojih otrok, nobeden izmed nas, tu pričujočih!

Pelji naše duše v sveti raj, kjer ti bomo vekomaj slavo prepevali, tebi, o mati, tebi, o — Marija pomočnica!

Amen.

Zadnja leta cesarja Karola V.

Med vsemi vladarji se je v vsakem oziru cesar Karol V. posebno odlikoval. Rojen je bil v Gentu l. 1500, sin Filipa lepega in Johane. Dne 13. maja 1516 postal je kralj španski, dne 18. maja 1519 bil je pa izvoljen za rimskega cesarja. Leta 1520 odstopil je svojemu bratu Ferdinandu avstrijske dežele. Vladal je do 25. oktobra 1556, ko se je odpovedal prestolu in umrl dne 21. septembra 1558 v Št. Justu na Španskem.

Vladal je takrat, ko so vsled Lutrove krivovere nastale velike verske zmešnjave in politične prekucije. Kot pokoren sin sv. cerkve potegoval se je za čistost sv. vere zoper protestante, imel je več vojska, dvakrat je imel v Afriki vojsko zoper Turke, kjer je 20.000 vjetih kristjanov rešil sužnosti. Bil je izvrsten vladar. Glejmo, kako je pisal o njem l. 1525. beneški poslanec Contarini: „Cesar je zelo veren in pobožen, vseskozi pravičen, brez vse hudobije, ni mu mar za veselice, ne mara za šah, ni prevzetan v sreči in ne obupen v nesreči; bolj je nagnjen k žalosti kakor k veselju, ker je po svojem značaju otožen“. In ta cesar, v čegar cesarstvu je solnce vedno sijalo, to je ko se je v novem svetu (Ameriki) mračilo, se je daniilo v evropskih deželah, se je naveličal vladanja vsled mnogih vojska, verskih zmešnjav in bolezní. Skusil je vso grenkost posebno takrat, ko je moral bežati pred Moricem Saksonskim, in ker je bil bolan, nesli so ga v nosilnici iz tirolske dežele v Beljak.

Spodleteli naklepi njegovi, bolehnost njegova in smrt matere povišale so njegovo otožnost. Posebno pa so ga ganile besede nekega starega polkovnika, ki je zahteval odpust iz armade rekoč: „Med življenjem in smrtjo je treba človeku tudi za sebe nekaj časa obrniti“. Odpoved se je vršila v kraljevem gradu v Bruselju dne 25. septembra 1856. Zbrani so bili v dvorani zastopniki 17 držav, vitezi zlatega runa, ptuji poslanci, dvorni uradniki in sploh vsa gospoda nizozemska in mnogo ljudstva. Tu je vstopil cesar, oblečen v žalno obleko z desnico opiraje se na palico, z levico pa na rame Viljelma Oranskega. Cesar vsedel se je na prestol, ko je predsednik Flanderski razložil pomen te slavnosti. Potem se je dvignil Karol iz prestola, hoteč se od svoje domovine posloviti. Začel je tiho ali kmalu govoril je glasno in ves ginjen ter je rekel: „40 let je minulo, kar je meni na ravno tem mestu cesar Maksimilijan izročil vladanje, kmalu potem sem prevzel vlado Španske in nemške države in vedno sem se potegoval za blagor svoje domovine in krščanstva. In le verske zmešnjave in zavist sosednjih sil so krive, da nisem izpeljal in dovršil, kar sem hotel. V teh časih se nisem oziral na svojo osebo in dobiček; devetkrat sem bil na Nemškem, štirikrat na Francoskem, šestkrat na Španskem, sedemkrat na Laškem, desetkrat v Flandriji, dvakrat na Angleškem, osemkrat sem šel čez sredozemsko morje, trikrat čez atlantiško morje, in zdaj se popeljem še v četrtič čez to morje, da se na Španskem podam k počitku. Najbolj me to boli, ker vam ne morem zapustiti miru. Vendar pa, potrj po boleznih ne morem brez vaše škode dalje vladati. To mi ni mogoče radi bremena te službe in moje bolehnosti. Že poprej bi bil rad vlado odložil, pa bolezen moje matere in nedoraslost mojega sina sta me zadrževala. Že ko sem bil zadnjikrat na Nemškem, sem to mislil storiti, pa odlašal sem to radi nesrečnega stanu cerkve, radi zmešnjav v državi in ker sem upal, da bodem mogel vse zadeve srečno dovršiti in mir zagotoviti. Dovršil sem, kar mi je Bog dopustil, kajti dejanja so od Boga odvisna. Mi ljudje delamo po svoji moči in razumnosti, Bog pa podeli zmago ali propast. Kar sem mogel, sem storil, ker mi je Bog pomagal. Bogu sem največ hvale dolžan, ker me ni zapustil pri mojih največjih podjetjih in v mojih velikih nevarnostih. Zdaj pa sem, kakor vidite, tako potrj, da vam pomagati več ne morem. Jaz bi ne mogel pred Bogom in pred ljudmi še dalje odgovornosti prevzeti, ako bi zdaj vladanja ne odložil. Zatorej odstopim svojemu sinu vse svoje dežele, in cesarstvo pa svojemu bratu. Prosim vas, da skazujete mojemu sinu ljubezen in zvestobo, kakoršno ste meni vedno skazovali. Ohranite čisto vero.“

Kar zadeva mojo vlado pripoznam, da sem večkrat storil kako napako, bodisi radi neskušnosti v svoji mladosti, bodisi radi častilakomnosti v možkih letih, ali po kaki drugi napaki človeške slabosti. Vendar vas morem zagotoviti, da nisem nikdar vedoma in hoteč kakemu podaniku storil krivico; ako se je komu kaka krivica zgodila, je bilo to zoper mojo voljo in jaz pred svetom zatrjujem, da mi je iz srca žal, ter prosim radi tega odpuščanja pričujoče in odsotne“.

Glasni jok navzočih je bil odgovor na prošnjo cesarjevo, na čigar dela so bili vsi ponosni.

Potem se je obrnil Karol do svojega sina Filipa rekoč: Vladaj tako, da me bodo ljudje blagoslovili in ne, da bi me radi tega grajali. Boj se Boga, živi pošteno, spoštuj postave, čuvaj vero, naj ti da Bog sinu, kateremu boš ti, ko se boš postaral in oslabil, tvoje kraljestvo izročil s tisto dobro voljo, kakor jaz tebi svoje izročam. Filip je padel na kolena pred očeta. Karol ga je ljubeznjivo objel, in solze so polile njegova bleda lica. Vsi navzoči so glasno jokali. Močni jok je tudi cesarja do solz ganil, in moj obraz je bil solzen, pravi Pontus Heuterus. Bog vas blagoslovi, Bog vas blagoslovi, klical je cesar Karol ves utrujen. Filip pa je rekel: Jaz obljubujem, ako mi bode Bog pomagal, vam po pravici vladati, srčno vas braniti, po postavah ravnati, vero braniti in vsakega pravice spoštovati.

Cesar je pisal admiralu Doriji, kateri ga je hotel obiskati: „Trden sklep sem storil, ostale dni življenja na Španskem preživeti, ter pokoro delati za nekatere reči, s katerimi sem Boga zelo razžalil.“

Potem se je podal na morje, ter je dne 28. septembra stopil na suho v pristanišču Loredo v Biskaji. Pri tej priči je cesar pokleknil in vskliknil: „bodi pozdravljena mati zemlja, nag sem bil rojen, da prejmem zaklade sveta in nag sem pripravljen povrniti se zopet v te. Čez nekoliko dni je prišel v samostan sv. Justa; tam so bili menihi sv. Jeronima. Menihi so ga sprejeli pri velikih cerkvenih vratih, nagovorili ga z besedo: „Oče“. Karol je pokleknil pred velikim oltarjem, med tem pa so peli menihi „Te Deum“.

Hiša, v kateri je cesar prebival, je bila samostanu prizidana, eno okno je bilo v cerkvi, tako da je cesar iz svoje sobe videl k velikemu altarju in da je zamogel tudi bolan biti pri sv. maši, poslušati ponočne molitve in petje menihov. Karol je imel dober glas in v nekateri noči je z menihi psalme pel.

Karol se je veliko pečal z vrtnarstvom, poslušal lepo branje, posebno pa je imel velike pobožne vaje. Vsak dan je bil pri dveh sv. mašah. Jedna teh je bila namenjena njegovim starišem in ženi. Poprej je bral najraje razne knjige kakor Thukydides, Cezar, Machiavelli, Comnien itd., zdaj pa je prebiral cerkvene očake sv. Avgušтина, Jeronima, razlaganje sv. pisma, i. dr. Rekel je, da je v enem dnevu pri sv. Justu več veselja vžil, kakor pa pri vseh svojih zmagah v vojski.

Obiskavala ga je razna gospoda, med drugimi tudi sv. Frančišek Borgija. On je bil zdaj jezuit, poprej pa vojvoda od Gaudije, braber vojak, ki se je poprej častno bojeval v Afriki in na Laškem, izvrsten državnik, ki je kot namestni kralj pokrajino Katalonijo vladal, veščak v godbi, on si je po svoji priljubljenosti in značajnosti vsih ljudi srca pridobil. A v svoji največji sreči in časti je bil presunjen: od minljivosti sveta. Ko je namreč Frančišek 29 let star, je moral spremljevati truplo pokojne kraljice Izabele iz Toledo do Granade, in potem krsto odpreti, videl je kraljico ki je slovela radi lepote, tako spremenjeno, da je sklenil svet zapustiti. Smrt njegove žene ga je v tem sklepu potrdila. Ko je bil postal njegov sin postal vojvoda Gaudijski, stopil je Frančišek v red jezuitov, za kateri red je samostan v Gaudii sezidal. Veliko je dosegel po svojem uku in govorih. Cesar Karol je želel videti svojega nekdanjega zaupnega moža, zdaj se je približal Frančišek grešnik cesarju,

ki se je tudi svetu odpovedal. Karol je želel, da bi bil Frančišek stopil v red sv. Jeronima, kajti nekateri so mu gnev do jezuitov vcepili; pa Frančišek je svojo izvolitev in red jezuitski tako čvrsto zagovarjal, da je Karol posihmal jezuite bolj cenil.

Cesar se je čudil ojestremu pokorjenju Frančiška, in je obžaloval, da sam ne more nekaterih pokoril izvrševati. Frančišek pa je odgovoril: Vaše Veličanstvo ne morete v svoji obleki spati, ker ste toliko noči v železnem oklepu prečuli. Boga hočemo hvaliti da ste po svojem čuvanju v orožju bolj Bogu služili, kakor marsikateri brat samostanski, ki počiva v rašovini. Ko se je Karol čudil temu, da se je Frančišek popolno znebil skrbi za svojo družino, je rekel ta, da je Bog njegovo srce popolno v last vzel, tako ga nobena stvar več ne moti in vznemirja. Cesarja pa je še vedno politika zanimala. Tudi njegove sestre Eleonora in Marija sta ga obiskale. Spomladi se je njegova bolezen shujšala. Hudo ga je zadela smrt sestre Eleonore, tedaj je rekel: ona je bila dobra kristjana, vedno sva se ljubila, ona je bila pet četrt leta starejša od mene, kmalu bodeva skupaj v večnosti. Bolj pogoste so bile vaje pobožnosti, in se je tudi bičal. Za svet mu ni bilo več mar, največkrat je mislil na Boga in na večnost. Dal je opraviti mrtvaško opravilo za svoje ljube, potem pa je vprašal, ali sme tudi za sebe opraviti to opravilo? Spovednik je menil, da hode to le koristno za njegovo dušo. Tako je bila 30. avgusta 1557 peta črna maša za cesarja. Cerkev je bila črno preoblečena, na katafalku svetilo je neštevilno sveč, pretresujoča godba črne maše donela je po prostorni cerkvi. Karol pa je v priprosti črni obleki med mašo stopil k mašniku, mu je izročil gorečo svečo v znak svoje želje, da izroči svojo dušo v roke svojega stvarnika. Vsi navzoči so jokali.

Karol je bil sam zelo ginjen. Popoldne je sedel na prostem in se grel na solncu. Zahteval je, da so mu prinesli sliko pokojne cesarice (slikano od Ticiano) kakor da bi jo hotel prositi, naj mu pripravi prostor v nebesih potem podoba Jezusovo na vrtu Gezemani in podoba poslednje sodbe (Ticianovo). Dolgo časa je gledal te slike, kakor bi hotel slovo vzeti od umetnije, kakor se je poprej poslovil od mnogih kraljestev. Ko je zdravnik zapazil, da cesarja mrzlica stresa, šel je ta v posteljo, iz katere ni več vstal. Pripravljal se je na smrt zelo pobožno ter umrl popolno pri zavesti, kakor je vedno želel.

Dne 21. septembra l. 1558 ob 2. uri zahteval je cesar mrtvaško svečo in križ, katerega je držala v roci umirajoča cesarica in pozneje njegov sin Filip, pritisnil ga na svoje prsi ter vskliknil: Ya voy Sennor (Že grem Gospod). Pokopan je bil pri velikem oltarju pri sv. Justu, pozneje v Eskurialu. Ko so leta 1795 grob odprli, bile so poteze cesarjeve še dobro ohranjene; in cvetka tymian iz samostanskega vrta sv. Justa, katero so mu v rakev položili, je še vedno lepo dišala.

Tako je končal cesar Karol svoje življenje, on ki je bil 40 let središče svetovne politike. Kot cesar rimski je nemško državo branil pred Francozi in Turki. Kot strogo dober katoličan je studil uke protestantov; še pri sv. Justu si je očital, da ni od začetka z vso silo se uprl protestantizmu. Užaljen po nehvaležnosti, od bolezni potrta, hotel je Karol častno slovo dati vladanju.

Nekateri vladarji so že zavolj prestola kraljevega žrtvovali vest, čast, sorodnike in tudi celo življenje. Karol pa je bil vzvišen nad svetno častjo in je porabil zadnja leta svojega življenja zato, da je pokoro delal za svoje grehe in svojo s kesom očiščeno dušo izročil v svojega stvarnika. Vladarjem in nam podložnim pa je zapustil vzgled, kako naj iščemo božjega kraljestva in njegove pravice ter z božjo milostjo zveličamo svojo dušo.

Razgled po svetu.

Rim. 24. m. m. je otvoril italijanski zunanji minister protianarhističko konferenco in pozdravil navzočih 40 odposlancev. V imenu kralja Umberta se je zahvalil za številno udeležbo. Avstrijski poslanik Pasetti je izrazil željo, naj se dopsilje vsem vladarjem udanostna izjava in izvoli predsednikom komisije italijanski zunanji minister Canevaro. Nasvet so sprejeli navzoči soglasno. Nato so izvolili Pasettija in belgijskega poslanika podpredsednikoma. Celo posvetovanje bo trajalo najbrže približno en mesec, tako da bodo zapustili odposlanci Rim še pred prazniki Mogoče da se bodo sporazumeli glede najvažnejših vprašanj, toda bo li imela konferenca zaželen uspeh, bo pokazala prihodnost.

Mej Srbijo in našo državo so postale v poslednjem času precej napete razmere. Povod temu je dovoljenje srbske vlade, da sme neka židovsko-nemška tvrdka na srbskih tleh ustanoviti večjo tovarno za izdelovanje sladkorja, kar pa naravnost nasprotuje obstoječi trgovinski pogodbi mej tema dvema državama. Poleg tega je še več drugih razlogov, vsled katerih vedno bolj gine prijateljstvo mej Avstro-Ogersko in Srbijo.

Ob obletnici smrtnega dne kralja Alfonza XII. dne 1. decembra je poslal Leon XIII. kraljici udovi Kristini veliko zlato medaljo s podobo sv. Jakoba Kompostelskega.

V blatu jezera Nemi v albanskem gorovju, so našli ladijo, v kateri se je vozil za kratek čas kruti cesar Tiberij. Mnogo so si že prizadevali, da bi vzdignili za starinoslovce tako znamenit zaklad. Doslej so bili vsi poskusi zastonj. Te dni so poslali novo komisijo inžinerjev, da natanko preiščejo vse okolnosti Pravigo, da se jim morda posreči. Ako bo mogoče, bi radi izvršili še pred zimo.

V francoski zbornici so stavili predlog, naj se zasebne verske šole podržavijo, in da naj se loči cerkev popolnoma od države. Predlog ni bil sprejet, ker je bila velika večina zoper. Tudi ministerski predsednik je nasprotoval, a ne kot vnet katoličan, ampak ker se je bal velike večine naroda. Ljudstvo vedno bolj uvideva, kolike koristi za človeško družbo in državo so ti zasebni, zlasti samostanski zavodi. Zato izroča z velikim veseljem svojo mladino v odgojo ravno verskim šolam.

Filipine so prepustili Španci Ameriki proti odškodnini 20 milijonov dolarjev. S tem je vprašanje glede Filipin rešeno in mir sklenjen mej Španijo in Ameriko.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec gruden (december) 1898

(Spis potrjen in blagoslovljen od sv. Očeta.)

a) Glavni namen:

Zveličanje krščanskih otrok.

b) Posebni nameni:

1.) **Bl. Edmund in tovariši.** Ta in vsak dan v mesecu naznanjene, pa še ne zaznamovane ali nenadoma nastale zadeve. Spreobrnitev Angleške in njenih naselbin. Več dušnih zadev. Udove in sirote.

2.) **Sv. Bibijana.** Cesar avstrijski. Previdnost pri naročevanju hišnih koledarjev in mladeniških spisov. Razposajeni sinovi in hčere. Otroška zavetišča.

3.) **Sv. Frančišek Ksaverij.** Domači in inozemski misijoni. Misijonska semenišča. Več poklicnih zadev in izvolitev stanu.

4.) **Druga adventna nedelja. Sv. Barbara.** Pravočasen in vreden prejem zakramentov za umirajoče. Nevarno bolni. Spreobrnitev in spremenitev grešnih zadev.

5.) **Bl. Hjeronim in tovariši.** Misijonarji in misijoni v južnem Šentunju. Več župnij in župnikov. Važna podjetja v varstvo delavske mladine.

6.) **Sv. Nikolaj.** Neki bogoslovni zavod. Koristi kat. cerkve na Virtemberskem.

7.) **Sv. Ambrož.** Pregarjana cerkev v Italiji. Duhovni in obhajanci. Učitelji veronauka in kateheti. Dušnopastirske zadeve.

II. Bratovske zadeve N. lj. Gospé presv.

Jezusov. Srca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Srca. sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Mohorja in Fortunata, naših angeljev varhov in vseh naših patronov Bog dobrotno odvrni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestovanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne predrehe. — V priprošnjo N. Lj. Gospej, sv. Jožefu, sv. Joahimu, sv. Antonu in sv. Mihaelu, se priporoča neka ugledna oseba za resnično poboljšanje in stanovitnost. — Neka oseba se priporoča v molitev v veliki stiski za vsakdanji kruh.

Zahvale:

Da svojo obljubo spolnim, se tukaj zahvaljujem presvetemu arcu Jezusovemu, prečisti Devici Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu in ubogim dušam v vicah, za njih pomoč. Le skozi njih priprošnjo sem dospela do svojega namena, ko sem že obupala. — V vseh stiskah se zatekajmo k našim priprošnjikom; nikdar se slišati ni bilo, da bi kdo zapuščen bil.

L. J.

* * *

Neka notranja bolezen me je silno skrbela in skoro bi morala pri zdravniku pomoči iskati. Toda še prej sem se v molitvi zatekla k Mariji pomagaj, žalostni Materi Božji, sv. Jožefu in sv. Antonu z obljubo, ako me vslisijo, v »Zg. Danici« zahvalo raz-

glasiti In res v osmih dneh sem ozdravela, dasiravno sem prej več tednov bolela.

M. J.

* * *

Noga me je že dalj časa bolela in ker se mi ni zboljšalo, sem morala pri zdravniku pomoči iskati. On pravi, da bo drugi dan prišel in mi rano prerezal. Vsa v strahu se zatečem z vsem zaupanjem h praškemu Jezučku, naj se me usmili in mi pomaga. In res, omenjeni dan je prišel, in zdravnika ni bilo, drugo jutro pa se mi je oteklina sama odprla. Tisočera čast in hvala Jezusu, in lurski Mariji, h katerima sem tudi za pomoč prosila. Naj bi vsak v nadlogah in skušnjavah se zatekel k ljubemu Bogu. Tudi v neki dušni zadevi sem bila milostno vslisana.

M. J.

* * *

Priporočila sem se v »Danici«, da bi mi Marija naklonila dobro, zvesto služkinjo, katero sem dolgo brezvspešno iskala. In res, srčna zahvala Naši ljubi Gospej. sv. Jožefu in sv. Notburgi, bila sem vslisana, zato v teh skromnih vrsticah spolnujem svojo obljubo z nadaljno prošnjo, da naj ji ljubi Bog nakloni tudi vstrajnost.

Dr. P. D.

Listek za raznoterosti.

Škofijstvo je izreklo željo, naj se 2. decembra izpostavi sv. Rešnje Telo, vendar pa se sme prenesti ta ura na prihodnjo nedeljo, ako bi sicer ne bilo pričakovati zadostne udeležitve.

Z ozirom na cesarjevo željo, da se obhaja spominski dan vladarske petdesetletnice brez posebnega zunanjega blišča, bo kranjska hranilnica le priprosto razsvetlila svoja poslopja; zato pa je dala 300 gl. družbi sv. Vincencija, da jih ona razdeli ta dan mej reveže.

Vladarska petdesetletnica. Zadnjo nedeljo so brali po vseh katoliških avstrijskih cerkvah krasen pastirski list, katerega so skupno izdali avstrijski škofje, povodom cesarjeve vladarske petdesetletnice. List smo objavili na prvem mestu Mestni svet ljubljanski je imel včeraj ob 11. slavnostno sejo, v kateri je izjavil neomejeno udanost in hvaležnost ljubljanskega prebivalstva presvetlemu cesarju ob njegovi petdesetletnici vladarstva. — »Obrtna zveza za Kranjsko« je sklenila, da bodo dne 2. decembra zaprte vse delavnice in prodajalnice, da se rokodelci in obrtniki skupno udeležijo sv. maše v cerkvi sv. Jakoba in da otvorijo po službi božji slavnostno zborovanje, pri katerem sestavijo udanostno izjavo na cesarja. — Tudi odbor »Katoliške družbe« je sklenil, da izroči 2. decembra pri deželnem predsedstvu izraz udanosti do cesarja. — Povodom petdesetletnice je podaril g. Avgust Winkler 200 kron za mestne uboge. — Na slavnostni dan bo opravil presvetli knez in škof ljubljanski slovesno sv. mašo v stolnici. Po maši bodo delili pri raznih uradih spominske svetinje.

Umrli je 25. m. m. v tukajšnjem frančiškanskem samostanu brat Melhijor Kos, večkrat previden s sv. zakramenti. Rojen je bil l. 1842. v Št. Rupertu na Štajarskem; v red je stopil l. 1872. R. I P.

Slikar Ludovik Grilc je razstavil v izložbi trdke Gričar & Mejač sliko prevzvišenega knez nadškofa dr. Jakoba Missia v naravni velikosti. Sliko bodo poklonili duhovniki ljubljanske škofije svojemu bivšemu višjemu pastirju.

»Slava Bogu«, V. zvezek, adventne in božične pesmi za mešan zbor zložil in izdal P. Angelik Hri-

bar Ord. T. F. Min. z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva ljubljanskega z dne 4. novembra 1898, št. 3250 in redovnega predstojništva z dne 25. nov. 1898, št. 842, je ravnokar izšel Vsebina: 12 adventnih, Marijinih za adventno dobo, 4 sv. rožnega venca in 7 božičnih. Cena partituri 1 gld., vsak glas posebej 20 kr., po pošti 10 kr. več. Dobivajo se pri frančiškanskem vratarju v Ljubljani. Lepo delo prav toplo priporočamo.

Pospreevanje lepega družinskega življenja. Lepa slovesnost se je vršila pred kratkim na rotovžu v Bruselju v pričo princa Alberta in ministrov Nyssens in Bruyna. Ta dan so bile namreč obdarovane družinske matere delavskega stanu, katere so odbikovali o priliki nepričakovanih obiskav komisije po hišnem redu in po snažnosti stanovanj in otrok. Osemdeset gospodinj je prejelo iz rok princa njim odločena darila, namreč zlate in srebrne svetinje in hranilnične knjižice. Tako odlikovanje ima več vrednosti, kakor večinoma vsa druga odlikovanja, mi pa menimo, da krščanska dobra gospodinja tudi brez plačila in odlike čuva hišni red in ga vzdrži.

Zven in žrtev. Kedar v Jeruzalemu kuga izbruhne takrat očetje božjega groba namreč frančiškani enega izmed patrov odločijo za duhovno pastirsko službo pri bolnikih. Ta prejme sv. zakramente ter gre pomagat zbolelim katoličanom duševno, drugim pa, katere koli vere so, telesno pomoč skazuje. Dokler ima opravilo z bolniki, se ne vrne v samostan, da ne bi drugih patrov okužil; ampak vsak dan pozvoni z zvoncem pred samostan obešenim, v znak da še živi. Ako več ne pozvoni, je to znamenje, da je umrl, in precej je drugi pripravljen nadomestiti ga in žrtvovati se v duhovski službi v prid bolnikom. L. 1834. je tako 20 patrov žrtvovali svoje življenje pri bolnikih. Mi pa vprašamo, kje se dobiva srčnost in pogum za tako požrtvovalnost? Na Golgati, pri oltarju, pri sv. obhajilu.

Nekaj enacega se je letos godilo na Dunaju, ko se je o priliki kuge pokazala požrtvovalnost krščanska. Na kugi so zboleli strežnik Barš, strežnica Peha in zdravnik dr. Müller. Vsi ti trije so tudi umrli, vsi ti trije so bili tudi previdni. Stregel jim je pa dr. Püch in 4 nune "služabnice božjega srca", namreč Verona Gerhard, Vilfrieda Bazan, Leskrecija Kašhuber in Nikolaja Janikovsky ter posvetna strežnica Hochegger. Te je mili Bog ohranil pri življenju in zdravju. Dunajsko mesto, naše cesarstvo in vsa Evropa se je bala kuge. Pa mili Bog je kugo odvezal in vsi ljudje so se silno razveselili, vsi ljudje so vedli hvalo onim, ki so stregli kugobolnim. In naš presvitli cesar so odlikovali te vrle osebe ter podelili nunam svetinjo sv. Eliabete, dr. Püchu pa Franc Jožefov red. Tudi dunajsko mesto se je skazalo hvaležno, ter posebno odlikovalo te osebe, in ravno 19. novembra so bile te odlike izročene, naj sledi tu kratki popis tega.

Tega dne zbrano je bilo veliko gospode v mestni dvorani, tudi škof Schneider je bil zraven.

Tu je imel župan Lueger lep nagovor do vsih. Rekel je med drugim, da so se našle častivredne ženske, ki so šle pogumno smrti naproti. Oglasili so se tudi možki, ki se niso bali smrti in so se ponudili za strežbo bolnikov. Kuga je minula in dunajsko prebivalstvo je dolžno veliko hvalo vsem tistim, ki so stregli bolnikom.

Župan se je potem obrnil do gospe prednice teh sester in je rekel: „Vi ste sveto delo dovršile, s tem, da ste stregle kugobolnim; ve ste to storile Bogu na čast. Dunajčanje vedo ceniti časti vredne sestre, vsi vpoštevajo njihovo požrtvovalnost in udanost, ki se ničesar ne boje in ki nam svedočijo, kako versko mišljenje in versko prepričanje človeka more k največjim žrtvam navdihniti.“

Jaz vem, da sestre za svojo osebo ne smejo sprejeti odlike. Zato je mestni svet sklenil podeliti odlike celemu redu. Sklenil je namreč odlikovati kongregacijo z dvojno veliko zlato Salvator svetinjo.

Ta svetinja bodi vedni spomin na ta čas, ona naj vnema sestre zdaj in tudi v prihodnje za enako požrtvovalnost.

Župan je potem izročil prednici Flori Niesen dotično kolajno in vsaki sestri pohvalno pismo.

Potem se je obrnil župan do dr. Pücha ter mu je rekel: „Vi ste iz proste volje zdravljenje dr. Müllerja in strežnice Peha na se vzeli. Za to so Vam hvaležni ne le Dunajčanje, tudi cela Evropa. Vaše junaško vedenje, strežba bolnikov, ki ste bili sami vedno v nevarnosti kugo nalesti, bodi vašim vrstnikom bodrilo v izvrševanju zdravniške službe.“

Dr. Püch je tudi dobil dvojno veliko zlato svetinjo. Potem je župan tudi podelil zlate svetinjo zdravnikom Kamererju, Muhi in Klimežu.

Slednjič obrne se župan do strežnice Hochegger ter ji izroči častno darilo 20 cesarskih cekinov. Odgovoril je pa škof Schneider kot pokrovitelj usmiljenih sester tako le: „Dovolite gospod župan, da jaz v svojem imenu in v imenu prednice in drugih sester kongregacije najsvetejšega srca Jezusovega najtoplejšo zahvalo izrečem za to odlikovanje. Sestre so pač to junaško dejanje iz krščanske ljubezni storile, in niso mislile na zemeljsko plačilo in odlikovanje. Kar so storile, so storile gotovo le iz ljubezni do Boga in do bližnjega.“

Škof je potem tudi izrekel željo in nado, da bi vsi družbeni krogi prepričali se o blagodejnem delovanju te kongregacije. Tudi drugi odlikovanci so se zahvalili, posebno pa je rekel dr. Püch: „Jaz se pr srčno zahvaljujem za to odliko ter jo smatram za odlikovanje zdravniškega stanu in naše vede“. Župan in oba podžupana sta vsem odlikovancem čestitala.

S tem je bila končana vzvišena slovesnost, ki je napravila na vse navzoče viden vtis.

Kupčija s svetimi podobami. Znana stvar je, da ne kupčujejo le protestantje, ampak tudi judje s svetimi podobami. S tem razširjajo tudi praznoverske molitvice mej katoliškim ljudstvom in delajo zato odgovorno katoliško cerkev. Kako naj se to zabrani? Jednostavno s tem, da ne kupimo nobenih svetih podob, katere niso potrjene od škofov. In to bi bilo zelo želeto, da bi prav korenito pospravil vse nedostatke v tem oziru. Marsikatera sveta podoba je preje zasramovanje nego kako češčenje dotičnega svetnika. Zatoraj pa kupujte in razširjajte le od cerkve potrjene podobe!

Dobrotni darovi.

Za sv. Detinstvo: Č. g. Fr. Oswald, katehet in beneficijant v Idriji 100 gld. — Č. g. Jožef Jerša, kapelan v Ribnici, 43 gld. 40 kr. — Č. g. Josip Eppich, kapelan v Kočevju, 4 gld. 20 kr. Za kruhe sv. Antona: M. J. 1 gld.